

שמעתא עמיקתא

גליון תפ"ח | פרשת עקב | תשפ"א | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב'

הלכות מצויות לימי בין הזמנים

חלק שני

טבילת כלים

כלים חד פעמיים (כגון מנגל)

כלי חד פעמי פטור מטבילה, אפי' אם דוחקין עצמן ומשתמשין בו ב' או ג' פעמים. [אג"מ (יו"ד ח"ג סי' כג) מנח"י (ח"ה סי' לב)]. וי"א שיש להטבילם ללא ברכה. [הגר"ש זצ"ל (קונטרס הלכות טב"י - ישראלון אות לה)]. ונוהגים להקל. [תשובות והנהגות (ח"ד סי' קצב). ועי' באו נדברו (ח"ז סי' עא)].

השתמשות חד פעמית בכלי לא טבול

אסור להשתמש בכלי העומד לסעודה ללא טבילה. ואפילו באופן חד פעמי. ואף כשאין בידו להטבילו כלל (וכגון שאין בור הטבילה פתוח). ועי' בסמוך לענין השתמשות בכלי סעודה במלון. ואף לדעת הגר"ש זצ"ל המיקל שם, מ"מ בכלי השייך לבעלו לא מקילינן, כמ"ש הגר"ש זצ"ל גופא בספר טבילת כלים (פי"ד הגה ד). ועי' בזה בשמעתא עמיקתא בגליון קפ"ו. ומ"מ באופן שאין לו מקום היכן להטביל הכלי, יש עצה לפטרו מטבילה, והיינו על ידי נתינתו במתנה לגוי ולחזור ולקבלו בהשאלה. ומ"מ אין לסמוך על זה אלא עד שיזדמן לו מקווה לטובלו (דאז יקננו בחזרה מהגוי ויטבולו כד"ן). [שו"ע (ס"ק פח) ובמנח"י (ח"ה סי' מד) ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליונות ק"ג וקמ"ז].

כלים לא טבולים במלון או צימר של ישראל

כלי סעודה השייכים למלון או צימר וכדומה שבעליהן יהודים, חייבים טבילה, ועל כן אסורים בשימוש כל זמן שלא הטבילום. וי"א שמותר למתארחים להשתמש בהם ללא טבילה. [מנח"ש (ח"ב סי' סו אות יד)]. ואין להקל אלא בשעת הדחק. [תשובות והנהגות (ח"ה סי' רנט). ועי' בדרכ"י (ס"ק ע' וס"ק פח) ובמנח"י (ח"ה סי' מד) ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליונות ק"ג וקמ"ז].

כלים של השודר על טבילת כלים

כלי סעודה השייכים למי שחשוד על טבילת כלים. אם ידוע לו בודאי שלא טבל אותם, הדין כנ"ל לענין כלי מלון. ואם ספק הוא ואין בידו לברר (וכגון מחמת חשש שיפגע בבעל הבית וכדו'), רשאי להשתמש בהם. [שם].

קופסאות שימורים

קופסאות שימורים שייצרו עכו"ם, יש אומרים שמיד אחר פתיחתם צריך להוציא מתוכם את תכולתם. [הזו"מ (טבילת כלים פי"ד סוף הגה כ). וכן נקט בתשובות והנהגות (ח"ה סי' תמו-תמו) בכלי מתכות. ועי' באורחות שבת (ח"ה פי"ב סוף הגה ו) דע"כ החזו"מ סמך על דברי המהר"ל (ק"י"א אות קלו ד"ה דעו ע"ד) עד שעת הפתיחה. וי"א שפטורות מטבילה משום שנעשו ארויים לשימוש רק עי"י ישראל. [הגר"ש זצ"ל (שש"כ ח"ג פי"ד סוף הגה ו), אור לציון (לוח"ח ח"ה סי' כה) והצ"ח (ח"ח סי' כו)]. והמנהג להקל. [הגר"מ זצ"ל (חוט שני שם ע"מ רכ אות ו ע"מ ר"ט וח"ה ע"מ ש"א אות ג)].

צנצנות קפה

צנצנות קפה וכדו', מעיקר הדין אינן חייבות טבילה עד שתגמר תכולתן. [המהר"ל דיסקין (ק"י"א אות קלו ד"ה דעו ע"ד) משום דבקונה כלי עם משקה אי"צ לשפוך המשקה ולהטבילו, דשב ואל תעשה הוי ולא נקרא שימוש. וכן הוא לדעת האג"מ (יו"ד ח"ב סי' מ). וכן פסק האור לציון (ח"ה סי' כד)]. ויש מחייבים. [הזו"מ (שם)]. והמנהג להקל. [הגר"מ זצ"ל (חוט שני שם ע"מ רכ אות ו ע"מ ר"ט וח"ה ע"מ ש"א אות ג)].

להחזיר העדרף (למקוילים לעיל)

אם הוציא את המאכל מהקופסת שימורים או הצנצנות ולא השתמש בכל מה שהוציא, מותר להחזיר את הנשאר לקופסה אף על פי שלא טבל אותה. [שש"כ (פי"ט הגה מד בחדש) בשם הגר"ש זצ"ל, ועי' בנתיבות והנהגות (ח"ה סי' תמו) שכתב שבאופן זה יש לחייב טבילה].

לייחדה לשימוש רב פעמי (למקוילים לעיל)

כשאחר השימוש מיחדים אותה לשימוש רב פעמי, י"א שחייבת טבילה. [הגר"מ זצ"ל (שם ע"מ ר"ט אות ו) והאו נדברו (ח"ז סי' עא)]. ויש פוטרים. [אג"מ (יו"ד ח"ב סי' מ וס"י קלו). ובסברתו שם נקט ע"מ מהר"ל דיסקין (הובא בתשובות והנהגות ח"ה סי' תמו-תמו). וכן יוצא מהחלפת יעקב (יו"ד סי' מב) ושאר הפוסקים שפטרו קופסאות שימורים משום שנעשו ארויים לשימוש ע"י ישראל. וכן פסק האור לציון (שם). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח].

כלים השמללים

כלים שמללים העשויים מחומר המחייב טבילה, אע"פ שע"י הטבלתם במים יש חשש שיתקלקלו, חייבים טבילה. וכדי למנוע לקולקול הכלי יש לפטרו מטבילה ע"י פירוק חוטי החשמל שבתוך הכלי. [מנח"ש (דפוס י"ח ח"ב סי' ט) וקובץ תשובות (ח"ה סי' ג)]. ובאופן שהדבר אינו אפשרי יש עוד עצה לפטרו מטבילה, ע"י נתינתו במתנה לגוי ולחזור ולקבלו בהשאלה. [דרכ"י (ס"ק קיב) בשם שלחן גבוה (סי' תנא וסי' קכ ס"ק יא), א"ב ש"ח (מטות שנה ב' אותיות ויא) ומנח"י (ח"ה סי' קכ אות ב). ואף המ"ב (סי' שכג ס"ק לה) אפשר דיודה בני"ד. ועי' בשמעתא עמיקתא גליונות ק' וקכ"ח].

חציצה באחידות הכלי בשעת טבילתו

הטובל כלי רשאי להחזיקו בידו באופן רפוי (ולא חיישינן שמא יחזיקו בכח ויבוא לידי חציצה). [שו"ע (סי' קצח סעי' כח), הטי"ז (ס"ק כז) והשי"ך (ס"ק לה)]. ומ"מ במקום שאפשר יתנו מיד ליד בתוך המים, ואם אי אפשר בכך יש להרטיב הידים במי המקוה. ומ"מ עדיף להכניסו ברשת מחוררת. [לחוש לדעת הג"ח (אות כז) והלבו"ש (חושני דינים אות קצו), הביאו בפ"ש (שם ס"ק ד) שמחמירים בזה. ועי' בכל זה בשמעתא עמיקתא גליון קכ"ח].

בשרות המזון

אכילת מאכל בשר במסעדה שיש לה הכשר מפוקפק

מעיקר הדין מותר לאכול מאכל כשר או לשתות משקה כשר, במסעדה לא כשרה, או שהכשרה מפוקפק. אולם במקום שחשש שהרואים יבואו על ידו לזיד מכשול, עליו להימנע מזה משום מראית העין, והכל לפי המקום והזמן. [הגר"מ זצ"ל (ספר אמת ליעקב סי' תכה) ובשמעתא עמיקתא גליונות ד' וקמ"ז].

כוס שתייה שנפל בה זבוב

כוס קפה שנפל בה זבוב, יש להסיר הזבוב והשאר מותר אפי' אין רוב לבטל פליטת הזבוב. ובכלי ראשון ואין ששים המחמיר תבא עליו ברכה. [ע"י בשו"ע וברמ"מ (סי' קז סעי' ב) ועי' במ"מ (סי' ק"ש סי' ש) שבדבריהם נוהג העולם. ואף השי"ך (סי' ק"ז ס"ק ז) המחמיר היינו בכלי או אהרי כמ"מ סי"ח (ס"ק כח) כבת דכלי שני בולע ומפליט. ועי' בהמחמיר כהשי"ך בע"מ. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון ק"ו].

ענייני יורה דעה

הכשרת המטבח בצימרים

שיש

המתארח בצימר וכדו' ורוצנו להשתמש בשיש להנחת מאכלים "קרים", אם יש חשש שהשיש נאסר צריך להכשירו כדלהלן:

אם עתיד להשתמש בו באופן ארעי, כגון שמתארח רק יום א', די בניקוי יסודי לפני השימוש. ואם עתיד להשתמש בו באופן קבוע, כגון שמתארח שם כמה ימים, יש לכסותו או להכשירו (כמבואר בסמוך). [ע"י המקורות בדין שלחנות. ומש"כ שיש לכסות הוא ע"פ הרמ"א (סי' קכא סעי' ה) שחשש לשמא יצטיל באורן. אלא שבאמת בני"ד שיש היתר דרוב תשמישו ועוד צדדים קיל רה"ט].

ואם רוצה להשתמש בו להנחת מאכלים "חמים", צריך להכשירו כדלהלן:

לבני אשכנז: ניתן להכשירו ע"י המתנה מעת לעת משימוש בחמים האחרון וניקוי (ואם אינו יודע מתי היה שימוש אחרון אי"צ להמתין דסתם כלים אינן בן יומן), ויש לערות עליו רותחים מכלי ראשון (עדיף מקומקום חשמלי). אלא שיש סוגי שיש שעלולים להתקלקל ע"י עירוי מים רותחים (כגון שיש מאבן חברון או קיסר) ועל כן באופן זה יסמוך על הכיסוי בלבד. [ע"י בשו"ע (סי' תנא סעי' כ) ובמ"ב (שם). ועי' עוד ברמ"א (סעי' ו), במ"ב (ס"ק יט), באשרי האיש (יו"ד פי"ה אות לה) בשם הגר"ש זצ"ל ובאור לציון (ח"ג פי"א אות יא). ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליונות צ"ה רה"ט].

לבני ספרד: ניתן להכשירו ע"י המתנה מעת לעת משימוש האחרון וניקוי יסודי (ואם אינו יודע מתי היה שימוש אחרון אי"צ להמתין דסתם כלים אבנ"י) או יכסנו. [ע"י במקורות דלעיל].

כ"ד

לבני אשכנז: אם דעתו להשתמש בו בצונן די לו בניקוי בלבד. ואם דעתו להשתמש בו בחמים (יד סולדת בהם), לאחר המתנת מעת לעת משימוש האחרון בחמים יש להכשירו ע"י עירוי מכלי ראשון. ואם הוא עשוי מחומר שלא מועיל לו הכשר (כגון חרסינה), ישפוך עליו מים רותחים מכלי ראשון שלש פעמים. [ע"י שו"ע (שם סעי' כה), מ"ב (ס"ק מה וס"ק קנה), כה"ח (אות קב) ובאור לציון (ח"ג פי"א אות יא) ודעת האג"מ (יו"ד ח"ה סי' מב מד"ה ולכן) שכ"ו אי"צ הכשר, ואכמ"ל. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון צ"ה]. **לבני ספרד:** די לשוטפו ולנקותו היטב. [ע"י במקורות דלעיל].

תנור

תנור כשר שרוצה להכשירו מבשר לחלב או איפכא, יש להכשירו על ידי ניקוי וליבון קל, והיינו על ידי הדלקתו על חום גבוה לחצי שעה (ואם יש אפשרות לעשות כן על ידי הגריף עדיף כי גופו אינו נסתן). [הגר"ש זצ"ל (אשרי האיש יו"ד פי"ה אות כח)]. ואף באופן שהתנור נטרף מחמת איסור, שיש מקום להקל על ידי בליבון קל, כיון שאינו נאסר אלא ע"י זיעה. [קש"י (פ"פ"ר ב"ח קונטרס הביאורים סי' ה)]. ומ"מ על הרשת ותבניות התנור לא יניח מאכלים אלא ע"י הפסק כלי. ויש מורים להחמיר בכ"ה"ג, להצריך ליבון חמור. [דעת האג"מ (ספר העלאת כלים ע"מ תמה) דב-375 דרגות צלזיוס סגי להו]. ואם אי"א להכשירו באופן זה, יעטוף המאכל והכלי (או התנור), ועדיף לעשות כן ע"י ב' כיסויים. [ע"י במקורות להלן בשימוש במקרוגל].

כיריים (גו, קרמיות ואינדוקציה)

כיריים אפילו במקום שיש חשש שהשתמשו בהם בדברים אסורים, אין צריכות הכשר, (וכל שכן המבערים שאין צריכין הכשר), ודי להם בניקוי יסודי אם לא מניחים עליהם אוכל באופן ישיר אלא על ידי הפסק כלי. [כמבואר במ"ב (סי' תנא ס"ק לד) ובאג"מ (יו"ד ח"ה סי' נט). וכן פסק באור לציון (ח"ג פי"א אות ג)]. וכן הדין בכיריים חשמליות (קרמיות או אינדוקציה) ויקפיד שהמשטח יהיה נקי בכל שימוש. [ועי' מש"כ בזה בי"ד בזה בגליונות ש"מ ושמ"ד בזה, ואע"פ שהתם בחמורנו שאני הכא דאכסטיא הוא וע"כ יש להקל טפי כי אינו אלא שימוש ארעי. ועי' עוד בדרכ"י (סי' צב ס"ק קפ), תשובות והנהגות (ח"ב סי' שפז) ובאורחות רבינו (ח"ג ע"מ נח אות לה). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג באור"ד].

שימוש במקרוגל

המתארח במלון וכדו', רשאי להשתמש במקרוגל שנאסר, או שהוא בשרי ורוצה להשתמש לחלבי (או להיפך), אחר ניקוי יסודי ועטיפת המאכל והכלי ע"י ב' כיסויים. [ע"י בשו"ע (סי' קח סעי' א) וברמ"א (סי' צב סעי' ח) שאם המאכל מכוסה אין חשש משום ריחא או זיעה. וא"כ בני"ד אם מנקה את המקרוגל ומכסה את המאכל אין חשש. וכן הורה בעל האור לציון (דרשת וחקרת ח"ב יו"ד סי' ד אות ב) שמותר להשתמש במקרוגל בכ"ה"ג. אולם באופן קבוע אין לנהוג כן, ע"י בחליכ"ש (פסח פי"ז הגה 44), באשרי האיש (פי"ה סוף אות ג) ובמבית לוי (ח"ו ע"מ כה וח"ג ע"מ כב אות ט). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קמ"ב].

מנגל שצלו בשר מהכשר מפוקפק

רשת מנגל שנטרפה צריכה ליבון חמור. [שו"ע (סי' תנא סעי' ד)]. ועל כן יש לחממה ב-372 דרגות צלזיוס. [אג"מ (שם)]. ואם היא עלולה להתקלקל ע"י כך אין לה תקנה. [שו"ע (סי' תנא סעי' ו)]. מיהו אם אינו יודע בבירור אם צלו בה בשר כשר כדבעי, והיא עלולה להתקלקל ע"י ליבון חמור (ואין באפשרותו להשיג רשת חדשה המתאימה למנגל), ינקנה ניקוי יסודי וילבנה בחום הכי גבוה. [לצאת דעת הפוסקים הטהורים דאמרינן כבולעו כן פולטו בליבון]. ויניח כלי ארשת להפסיק בין האוכל לרשת. [נבכה"ג הוי מכלי דלא בולע ללא ארט. ומקצת רובת העלול להכנס ביניהם הרי הוא נטרף ואינו חשיב רוטב, ואכמ"ל. ואף דדעת הרמ"א (סי' צב) החמיר מכלי כלי אינו אלא חומרא בעלמא ובכ"ה"ג שאינו אלא חשש וגם כבר הכשיר ע"י ליבון יש מקום להקל. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח].

שלחן במקום ציבורי

הרוצה להשתמש בשלחן במקום ציבורי שלא מקפידים שם על כשרות, כגון בגנים או במטוס וכדו', עליו לכסותו ע"י מפה. ומ"מ אם אין לו מפה רשאי להניח עליהם דבר קר אפילו הוא לח, אחר שינקוהו השלחן היטב. אבל אין להניח עליהם דברים חמים. [ע"י ברמ"א (סי' ע"ב א), ט"ו (סי' ש) בנקה"כ (שם), בשי"ך (ס"ק ג), בתורת טהאת (ככלי יז סוף ד' ד) ובפ"מ (סי' ס"ק ג). והארבנו בזה בי"ד בשמעתא עמיקתא קצ"ח].

